

in tempora **315** secutura transmittere; ne ea, quæ A latere et aqua et sanguis ^c, parabatur.

2. Sanctus itaque Genesius in juventutis flore primævo, provincialis militiæ tirocinium suscepit, eam officii partem studio et arte complexus, quæ patronorum verba vel nova signorum velocitate, vel dexteræ, sonum vo- is æquaret : spiritalem futuræ gloriæ imaginem præfigurans, ut qui præcepta divina celeriter audiret, ea fidelibus notis piæ mentis exciperet. Accidit autem, ut, cum ante tribunal exceptoris fungeretur officio, injusto atque sacrilego mandato persecutionis jussa ederentur, quæ devotus Deo repudiaret auditus, et imprimere ceris manus sancta respueret.

Abjctis ergo tabulis ante pedes judicis, ministerium B sacrilegum sacrata jam Domino mens refugit. Et, ut in nullo a præceptis evangelicis actus martyris deviant, quibus declinare persecutionis impetum vel permittimus, vel jubemur, alia atque alia non solum latebra, verum etiam civitate mutata ^a (cum et alio loco scriptum sit, *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma* ^b) ab ira se furentis judicis paulisper occuluit. Qui cum eum corripere protinus offerrique jussisset, neque investigatio ad procuratam latebram perveniret, crudelissimis pœnæ ministris, ut ubi re-pertus fuisset, gladio eum interficerent, imperavit. Quod ubi beato Genesio vel occultis nuntiis vel rumore compertum est, diversa latendi loca, ut exitus doceret, non infirmitate spiritus, sed carnis trepidatione, mutavit.

3. Atque interim, licet superfluo, de præsumptæ C fidei confirmatione sollicitus, quoniam nondum erat ex aqua et Spiritu sancto renatus, per fidos internuntios a Catholicæ religionis antistite donum baptismatis postulavit. Sed ille vel temporis angustiis impeditus, vel juvenili ætati distidens, ardentia vota distulit, ac fideliter indicavit quod plenam consummationem etiam hujus muneris daret prompta pro Christo cruoris effusio. Et hæc quidem cunctatio sacerdotis, divino, ut æstimo, prompta nutu atque iudicio provocata dispositaque est : ut circa ejus solemnem consecrationem officia humana cessarent, cui unius baptismatis duplex gratia, ex utroque scilicet Christi

^a Matth. x, 24. ^b Matth. xxvi, 41. ^c Johan. xix, 34. ^d Matth. xiv, 29; Johan. xxi, 7.

4. **316** Sed jam Dominus, qui per Spiritum sanctum futuri martyris servabat arcana, subeundæ constantiam passionis vel fecerat, vel videbat : neque patiebatur differri coronam, cum videret paratam esse victoriam. Itaque percussoribus suis eum obtulit, et iis, quorum in eundem avida crudelitas inhiabat, ostendit. Atque is ubi se perspicit deprehensum, instinctu Domini Rhodanum petiit, et sancta fluvio membra committit, ut eum illic a contagione mortali, velut alterius Jordanis undis, occultus Baptista purgaret; et mutuo alternoque mysterio et aquis corpus, et aquas corpore consecravit. Atque hæc causa profecto exstitit, ut natandi adminiculo perveniret; qui exemplo beatissimi Petri ad Christum tendens, per summa gurgitum ambulare potuit ^d. Transgressum continuo in ulteriora fluminis, et subeundi præmii passionis Christo sponsore securum, in eo loco, quem effusioni sanguinis gloriosi Dominus elegerat, quique nunc oratione assidua et votis nunquam irritis frequentatur, percussor assequitur, exoptatoque gladii ictu festinantem ad Deum animam vinculis corporis, quibus tenebatur, absolvit : et utraque substantia propriæ originis elementa repente, terrena interim terris membra commendat, et cœlestem spiritum emittit ad cœlum.

5. Providerunt tamen fideles temporis illius Dei servi, ut utramque fluminis ripam, geminatis urbibus ambiendam, unius martyris tutela muniret. Nam in ipso beatæ passionis loco consecrati cruoris vestigia C relinquentes, in alterum fluvii latus honoratas reliquias transtulerunt, ut utrobique præsens S. Genesius, illic sanguine haberetur, hic corpore.

6. Hæc omnia fideliter, atque ut gesta sunt, vel comperta, vel dicta, libentibus devotisque animis, qui noveratis, recognoscite; qui ignorabatis, agnoscite; et gloriam tanti martyris, per singula annorum spatia crescentem, et in secula æterna victuram, mentis oculis contuentes, unusquisque pro viribus ad similia, si ita fides desideraverit, animos præparate, et ut beatus Genesius, throno Domini usque in vindictæ suæ tempus assistens, sacerdotibus, ministris, clero, nobisque omnibus, et ei qui instructioni vestra ista composuit, patrocinetur, orate. Amen.

IN PAULINI NOLANI EPISTOLAS VARIANTES LECTIONES

EX MANUSCRIPTIS ET EDITIS CODICIBUS.

IN EPISTOLAM PRIMAM.

¹ Ita ms. Vien. Abest hæc particula ab aliis codicibus : eam requirunt sequentia.

² Sic ms. Vatic. codex. Certe in sequentibus est ea particula, in Domino, in Christo; ideo hic eam repositimus.

³ Ms. codex Vien., omnium, et maxime.

⁴ Ms. Regius codex, sui. Edd. Bad. et Grav., suis.

⁵ Ms. Reg., Væ his.

⁶ Ms. codex Regius cum editis Bad., Grint. et

Schot., subverteris.

⁷ Ms. Vatic., convertatur et incidant.

⁸ Ms. Vien., moto gradu.

⁹ Ms. Vien., eorum.

¹⁰ Particulam et, quæ deerat in editis quatuor, addidimus ex mss. Reg. et Vien. et ed. Grin.

¹¹ Abest vox nostri a ms. codice Regio.

¹² Ita ms. Vien. Edd. tres, sint sua. Ms. Reg., sint una. Ceteri codd., sint in sua.

¹³ Ms. Codex Regius cum editis quatuor : sobrius

est in omnibus, labora certamen bonum certare.

¹ Abest verbum *devita* a ms. codice Regio et editis quatuor, LATINIUS. Forte addendum *fuge*, SACCHINUS S. J. Non inusitata est in longis hujusmodi periodis magnis etiam viris inconsequentia aliqua, et fortasse Paulinus prudens vel imprudens admisit. Quia tamen vero similis videbatur verbum librariis excidisse, hoc nobis commodissimum visum est ex secunda ad Timotheum unde totus hic locus desumptus est. Simile abruptum infra epist. 10, *Scito nunc istam*; etc.; *Hanc ergo*, etc.

¹⁸ Ms. Vien., et in *laqueum*.

¹⁶ Ms. Vien., *quæstiones, et aniles fabulas, aut impias*.

¹⁷ Ms. Reg., *sed omnes*.

¹⁸ Edd. quatuor., *ob*.

¹⁹ Ms. Vien., *ut Abraham fidelis imitatus excessum*.

²⁰ Ms. Reg. et ed. Schot., *lactantium*. † *Lactans*, Papixæ, *quæ luc præbet*; *lactens*, *cui lac præbetur*. Sed sæpe veteres scriptores utrumque confundunt, ut pluribus in locis operum S. Paulini, quod etiam ad hymnum Prudentii de passione B. Romani vers. 667 adnotat N. Heinsius, ubi legitur in plerisque veterim codicibus *lactantis*, pro *lactentis*.

²¹ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *Barchinonensi*.

²² Ms. Reg., *aggere*; ms. Vien., *aggeri*.

²³ Ms. Reg. cum editis tribus, *agam*.

IN EPIST. II.

¹ Ms. Reg., *accipimus*.

² Ms. Vien., *salutari*.

³ Ms. codex Vatic., *altari*.

⁴ Ms. Reg., *lactantes*.

⁵ Deest particula *et* in ms. Vien.

⁶ Ms. Vien., *sumus*.

⁷ Edd. tres, *unus spiritus*.

⁸ Dicitur etiam a S. Augustino serm. de Innocentibus, *Et ad unum qui unus est*. Simile quid epist. 1 (nunc 37) ad Victricium, *Ea veritate qua veritas est*. SACCHIN.

⁹ Ms. Vien., *socialia invicem membra*.

¹⁰ Ms. Vien., *fundamentia*.

¹¹ Edd. tres, *verbi*.

¹² Ed. Rosw., *quia aut vestrum*.

IN EPIST. III.

¹ Ms. codex unus Bigotianus, *muneribus ita sumus provocati*.

² Ms. duo Big., *Itaque sic fiducia*.

³ Ita ms. duo Vaticani cum edit. Bened. operum S. Augustini; alii duo mss. Vat. et duo Big., *Barcilonem*. Ante erat *Barcilonam*.

⁴ Ed. Bened., *vindicare*; sicut et supra n. 4 in fine, *vindicemus*.

⁵ Mss. duo Vatic., *collucens*.

⁶ Mss. Big. duo, *Tagaste*.

IN EPIST. IV.

¹ Ms. 1 Big., *Ecclesiarum*.

² Ms. 1 Big. et e. Id. 2, *constitutus es*.

³ Mss. codices Bigotiani tres et Vaticani duo, *toto*: male. Vide carm. 21, vers. 203, et epist. 16, n. 4.

⁴ Una Rosw. editio, *in portum*.

⁵ Expunximus vocem *ego*, quæ aberat a mss. codicibus et quatuor editis.

⁶ Ita mss. codices cum ed. Bened. Ante erat *et sali*.

⁷ Sic omnes codd. Ed. Rosw., *vere*, mendose.

IN EPIST. V.

¹ Ita editi. Mss. codices, *spiritalia*.

² Deest *suam* in ms. Reg. et edd. tribus.

³ Ms. Reg., *consiliis*.

⁴ Sic mss. Reg. et Vien. cum editis tribus. Alii, *magis nostri*.

⁵ Ita repositum ex mss. codicibus Vien. et Reg. Editi, *in tenebris*.

⁶ In ms. Reg. et edd. Bad. et Schot. deest *se*.

⁷ Ms. Vien., *fuimus, pro quibus*.

⁸ Ed. Schot., *nequidem*.

⁹ Edit. Schot. *exhaustis corporis viribus*.

¹⁰ Ms. codex Regius cum editis Bad., Grav. et Schot., *Quid tamen*.

¹¹ Abest *meam* a ms. codice Viennensi.

¹² Ms. Vatic. et ed. Grin., *in vicem suam*.

¹³ Ms. codex Vien., *in gremio sancto communis patroni*.

¹⁴ Ms. Vatic., *impetrare conor*.

¹⁵ Ed. Schot., *existimare*. Ms. Reg. cum edd. Bad. et Grin., *æstimari*.

¹⁶ Vide epist. 49, n. 2, *sentinam depleri necesse erat*.

¹⁷ Ms. Reg. et ed. Bad., *nezus*.

¹⁸ Ed. Schot., *suscipit*.

¹⁹ Ms. Reg., *nec impedire*.

²⁰ Ms. Reg., *licet*.

²¹ Id est *pede*.

²² Edd. Grav. et Rosw., addunt *de te*.

²³ Ms. Vien. *circuibit*. Ed. Grin., *circumdabit*.

²⁴ Sic Prudentius Apotheos., vers. 118. Deest *loci* in ms. Reg.

²⁵ Ms. Reg. cum edd. Bad. et Schot., *in exultatione*.

²⁶ Ms. Vien., *Domini nostri Jesu*.

²⁷ Latinius legendum putat *locorum*.

²⁸ Ms. Vien., *de cella nostra*.

²⁹ Ed. Schot., *testem*.

³⁰ Ms. Vien., *accipias*.

³¹ Mss. codices Reg. et Vien. cum edd. Bad., Grav. et Schot., *impendi ordinare digneris*.

IN EPIST. VI ET VII.

¹ Mss. duo Big., *amici*, non male.

² Mss. duo Big., *quod*.

IN EPIST. VIII.

¹ Expunximus vocem *semper*, quam addebat editio Rosw. contra fidem aliorum codicum.

² Ita mss. duo Big. Alias, *supra*.

³ Ostendit summam miseriam ambitiosorum qui emunt ancillas, id est, donis ambiunt gratiam feminarum vilium, quæ ipsis dominantur. SACCHIN. S. J.

⁴ Sacchin. fortasse *decori*.

⁵ Ita mss. Bigotiani codices duo, Vaticani 4, et ed. Bened. Ante erat *ac simulacra*.

⁶ Sic edd. Bened. et Grav. Alias, *affundam*.

IN EPIST. IX.

¹ Ita ms. Vien. Alias, *sal terra vividum, referens*.

² Mss. codices Reg. et Vien. cum editis tribus, *adnuere*.

³ Sacchin. consequentius videtur *abstinemus*.

⁴ Ed. Grin., *via peccati*.

IN EPIST. X.

¹ Ms. Reg., *Quamquam*.

² Ms. Reg., *de nostris*.

³ Ms. Reg. et edd. 4, *a tuo corde*.

⁴ Mss. Reg. et Vien. *adferens*.

IN EPIST. XI.

¹ Ms. Reg. cum editis Bad., Grav., Grin. et Schot., *jocunditatis*. Et sic ubique iidem codices.

² Mss. Reg. et Vien., *adfertur*. Et sic alibi.

³ Ita ms. Vien. Ceteri codices, *nec solum*.

⁴ Sic repositum ex ms. codice Viennensi. Alii, *sat habeas*. Et mox ex eodem ms. codice, *eligis*; alias, *eligas*.

⁵ Ita mss. Reg. et Vien. cum ed. Grin. Ceteri, *spiritualium*.

⁶ Ms. Vien. et ed. Schot., *adsumpsit*.

⁷ Ms. Reg., *singulatim*.

⁸ Ms. Reg. cum editis quatuor, *quia unus*.

⁹ Abest a ms. Vaticano hoc nomen, nec sane est necessarium. SACCHIN.

¹⁰ Ms. Vien., *riverentem*.

¹¹ Ms. codex Regius cum editis Bad. Grav. et Schot., *hircum cum peremitione*.

- ¹³ Ms. Vien., *ista tam brevi.*
¹⁴ Abest te a ms. Reg. et edd. Bad. et Grav.
¹⁵ Ms. Vien., *habeat si se.* Et mox idem ms., *si totum se Deo credat.* Alii, *si totum de se,* etc.
¹⁶ Ita mss. Reg. et Vien. Editi codices, *plena est perfectio.*
¹⁷ Ms. Vatic., *habemus.*
¹⁸ Ms. Vien., *nihil.*
¹⁹ Ed. Grin., *Deum.*

IN EPIST. XII.

- ¹ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *Sed et metuo.*
² Ed. Scoth., *ope.*
³ Ita mss. codices Vat., Vien. et edd. Grin. et Rosw. Alii, *exhausit.* SACCHIN. : Forte sic scripsit autor *exclusit,* alludens ad Apostolum : *Ubi est gloriatio tua? exclusa est.*
⁴ Ms. Reg., *Dominum.*
⁵ Sic ms. codex Vien. Alii codd., *in qua.*
⁶ Ms. Vien., *ad Deum.*
⁷ Ms. Vien. et ed. Grin. in marg., *altipetax.*
⁸ Ms. Vien., *Deo.*
⁹ Ms. codex Vien., *prolongare.*
¹⁰ Ita mss. Reg. et Vien. et ed. Grin. Alii, *Exupearium.*
¹¹ Sic repositum ex ms. codice Viennensi. Alias, *dignamini.*

IN EPIST. XIII.

- ¹ Ms. codex Regius cum editis Bad. et Grav., *Olimpi.*
² Ms. Reg., *ni caros.*
 Sacchin. : An addendum *animo, quam sensu?* Cum enim comparetur sensus animi et corporis, non videtur hic *sensus* accipi pro *animo,* tamen nihil mutarim. Nam sensum pro mente aut virtute interiore sentiendi accipi, cum in sacris Litteris, ut, *aperuit illis sensum,* tum a sanctis Patribus, et maxime a Paulino certum est, ut epist. ad Ausonium, *Defore, Secreta ignitus penetrans celestia sensus.* Et cum sensus quid commune sit interiori et exteriori, melius absolute tribuitur ei qui præcipuus est. Quin adeo videtur hic Paulinus accipere pro quadam virtute sentiendi præsentia. Ait ergo, *Si verum est, nos interiori virtute potius quam oculis et auribus videre et audire,* etc.
³ Ita S. Paulinus n. 10. Vulgata cum S. Augustino in Speculo, *in mortuum.*
⁴ Sacchin. perfrigide : *lege justi.* Sensus est : Tanta res est cura sepulcri ob memoriam resurrectionis, ut Abraham qui omnia reliquerat, *solum tamen agrum sepulcro emerit.* Quo fuit exemplo justis comparandi sibi *eternam possessionem, nec terram avaritiæ, sed quietis.*
⁵ Ms. codex Regius cum editis Bad., Grav. et Grin., *conjunct.* Ita et alibi.
⁶ *Suscitat et desiderium :* sic cum ms. codice Regio edit. Chiff. Alias, *suscitat ei desiderium.*
⁷ Vulgata Lat., *sapientia.*
⁸ Ms. Reg. et edd. Bad., Grav., Grin., *venerabilis, et non.*
⁹ Ms. reg., *notum ipsi.*
¹⁰ Sacchin. : *An qui sequimur.*
¹¹ Latin. : forte *pauperum.*
¹² Ms. Reg., *coaritentur.*
¹³ Ms. Reg., *adtollebas.*
¹⁴ Particulam *et* addidimus ex ms. Vien. et edd. Grin. et Chiff.
¹⁵ Ita omnes codices præter Rosv. in quo *trigesimos.*
¹⁶ Ita emendatum ex ms. codice Vien. et ed. Chiff. Verissima lectio quam confirmant sequentia. In aliis codicibus, *exceperant.*
¹⁷ Sic ms. Vien. et ed. Chiff. Ante erat *vel exterioribus.* Ms. Reg., *de exterioribus.*
¹⁸ Particula *et* addit ex mss. codicibus Reg., Vien., et ed. Chiff.
¹⁹ Ms. Reg., *cum motus.*

- ²⁰ Ita ms. Reg. cum edd. tribus. Ed. Rosv., *Sulmonem.* Et sic ubique.
²¹ Ms. Reg., *muneraberis.*
²² Ms. Reg., *gloriarur.*
²³ Sic mss. Reg. Vien. et edd. Bad., Grav. Grin. et Chiff. Alii duo, *et qui accepisti.*
²⁴ Ms. Reg. cum edd. Bad. Grav. et Grin., *qui specialiter.*
²⁵ Ms. Vatic., *vitalium.*
²⁶ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *centuplo,* ut *infra duplo, vel triplo.*
²⁷ Edd. Bad. et Grav. *civitate pietatem.* Latinus legendum docet *pietate civitatem.* Vulgata lectio, quam retinemus, optima et mss. ac tribus editis codicibus consentanea et Floro Lugdunensi in Catena in epist. Pauli lib. II. Vide præterea n. 43.
²⁸ Addendum videtur *carnis* ex more autoris, quamvis etiam in Vaticano absit. Eodem modo periodo præcedenti deesse videtur aliquid tale, *sauciatus corpore,* ut opponatur, *sed invulnerabilis corde.* SACCHIN.
²⁹ Ita ms. Reg., Florus in Catena, et ed. Chiff. Alias, *verum nec.*
³⁰ Ed. Schot. et Chiff., *qui eundem.*
³¹ Latinus, *fixiss.*
³² Ms. Reg., *reddat.*
³³ Ita mss. Reg., Vien. et Chiff. Ceteri codices, *cujusque.*
³⁴ Sic ms. Vien. et ed. Chiff. Alii codd., *promisi.*
³⁵ *A mortuis, ostendit.* Expunximus particulam *et,* quæ aberat a ms. Vien. et edd. Schot. et Chiff.
³⁶ Ms. Reg. et ed. Bad. et Grav., *conjunct.*

IN EPIST. XIV.

- ¹ Ed. Grin., *vita.*
² Sic. mss. Vien. et Reg. Editi codices, *alterum.*
³ Ed. Schot., *recipiantur.*

IN EPIST. XV.

- ¹ Ms. Vien., *quia liberasti ;* ms. Vatic., *qua liberas.*
² Ita ms. Vien. Alii codices, *supra lectum.*
³ Ms. Reg. cum ed. Schot., *Basilii.*
⁴ *Ib. D qua petitionem nostram in vestro.* ms. Reg. *qua qua,* etc. ms. Viennensis codex, *cum qua petitionem nostram vestro.*
⁵ Sic repositum ex ms. codice Viennensi. Ceteri, *recipimus.*
⁶ Ms. Vien. *abhorruit.*
⁷ Ms. Vien. *Domino.*
⁸ Ms. Reg. *testum.*
⁹ Expunximus particulam *a* quæ deerat in mss. Reg. et Vien.
¹⁰ Addidimus ex ms. Vien. particulam *in,* et bene, quia sequitur, *in ebrietate.*

IN EPIST. XVI.

- ¹ Ms. Viennensis codex, *ad quam.*
² Ita ms. Vien. Alii, *capessunt.*
³ Ed. Schot. cum Latinio, *naufragiorum.*
⁴ Ms. Reg., *Illis quod mare.*
⁵ Sic ms. Vien. Alias, *neglectum Deo.*
⁶ Ms. Reg., *quia mundus.* Ed. Grin. et Bignæus, *quæ mundus.*
⁷ Ed. Schot., *idem opifex.*
⁸ Ms. Regius codex, *molem infusam atque permixtam.*
⁹ Ed. Schot., *et condidit.*
¹⁰ Ex Virgilio. ms. Vatic. et ed. Grin., *sopitam, mendose.*
¹¹ Ms. Reg. cum edd. 4. *nomina quæque sint.*
¹² Ita mss. Vatic. et Vien. Alias, *curis prudentiæ,* etc.
¹³ Sic ms. Vien. Abest quoque particula *et* in ms. Regio codice, sed habet, *operatur.* Alii codices, *operetur et patientia.*
¹⁴ Ms. Reg., *sentisse.*
¹⁵ Latinus, forte demendum *in.*
¹⁶ Sic ms. Vien. Alii codices, *ut et philosophus sis.*

- ¹⁷ Ms. Reg. et ed. Grin., *Sirenes*.
¹⁸ Ms. Vien., *dæmonas*.
¹⁹ Ms. Vien., *si corporeæ*.
²⁰ Ms. Vien., *aut per*.
²¹ Ed. Schot., *Patet etiam ex copia*. Latinus, forte *Patior et copiam*. Sacchin., *lege Facio et copiam*. Nec displiceat *Patior est copia*, mendose. *Patior ex copia*, vera lectio quam tuentur mss. codices et tres editi. Vide not. 51, 61.
²² Addidimus *est* ex ms. codice Viennensi.
²³ Ms. codex Vien., *Omitte*.
²⁴ Ms. Reg., *adsumptos*. Edd. Bad. et Grav., *assumptos*.
²⁵ Ms. Vien., *phantasmatisbus*.
²⁶ Ms. Reg., *decepit*.

IN EPIST. XVII.

- ¹ Ita ms. codex Regius. Editi, *Severo fratri unanimo*, *Paulinus*.
² Edd. tres, *domini*. Vide not. 52.
³ Ms. Reg. cum editis quatuor, *totiens... quotiens*. Et sic ubique.
⁴ Ms. Reg., *opinor*.
⁵ Ms. Reg., *reum verum, qui*.

IN EPIST. XVIII.

- ¹ Ms. codex Vien., *quia illum*.
² Ms. Vien., *tamen ut in tuo*.
³ Ed. Grin., *in Domino*.
⁴ Ms. Reg., *verberamur*.
⁵ Abest particula *in* a ms. codice Regio et editis tribus.
⁶ Ita cum Sacchino reposuimus, postulante sensu. Alias *et*.
⁷ Sacchin., *ut perducatur*.
⁸ Ms. codex Vien., *pinguesceret fides*.
⁹ Ed. Grin., *cordis aspera*.
¹⁰ Ms. Reg. et ed. Schot., *ut ubique*.
¹¹ Particula *in* abest a ms. Vien.
¹² Ita mss. codices Reg. et Vien. et sic hodie scribunt doctissimi viri. Ed. Rosv., *Rhotomagum*. Alii, *Rothomagum*. † *Rotomagus* urbs ad Sequanum primaialis et metropolitana, cui subsunt sex episcopatus, totius Neustrie seu Normanniae caput: vocatur etiam in veteribus actis conciliorum et chartarum *Rotonus* et *Rodomus*.
¹³ Ms. Vien., *audivimus*.
¹⁴ Ms. codex Vien., *Nec*.
¹⁵ Ms. Vien., *Hierusalem*.
¹⁶ Ms. codex Vaticanus, *morari*.
¹⁷ Ms. Reg. et tres edd., *requiescente*.
¹⁸ Ms. Vien., et edd. Grin. et Schot., *voluptate*.
¹⁹ Sacchin. Addita particula *et*, totam periodum expedit.
²⁰ Ms. Reg., *visitantium*.
²¹ Ms. codex Vien., *illuminatione*.
²² Mss. codices cathedr. eccl. Rotomagensis et eccl. collegiate S. Mariæ de Rotunda Rotomag. cum Breviario Rotomag. an. 1491, *Christus adduxit*.
²³ Tres iidem codices, *initis*.
²⁴ Ms. M Rotund. et Breviar. Rotom. 1491, *in initio*.
²⁵ Ms. Reg., *antestitem*.
²⁶ Mss. C Rot., M Rotund. et B Rot., *vires*.
²⁷ Ms. Reg., *roboraris*. Edd. tres, *roborari*.
²⁸ Mss. codices C Rot., M Rotund. et B Rot. 1491, *immanissimis*.
²⁹ Ita mss. codices quinque. Ed. Schot., *accenso*. Tres edd., *incenso*.
³⁰ Vox illa abest a ms. codice Vaticano.
³¹ Ms. M Rotund. et B Rot., *violavit*.
³² Mss. tres cum B Rot., *artius*.
³³ Abest vox *Christum* a mss. C Rot., M Rot. et B Rot.
³⁴ Ed. Schot., *testimoniis*, favente ms. Regio codice.
³⁵ Mss. C Rot., M Rotund. et B Rot., *repleverat*.
³⁶ Deest *propheta* in ms. codice Regio et tribus editis. Sed et quatuor edd., *affectus est*.
³⁷ Ed. Schot., *a perfectione*.

- ³⁸ Ms. Reg., *Christum Dominum*.
³⁹ Ms. Reg., *antestitem*.
⁴⁰ Ms. Reg., *centanum*.

IN EPIST. XIX.

- ¹ Edit. Schot., *Uranii*.
² Abest *ita* a ms. codice Vaticano.
³ Ms. Vien., *quia et hanc*.
⁴ Ed. Grin., *etiamnum*.
⁵ Deest *dudum* in ms. Vien.
⁶ Ms. Reg. et ed. Grin., *respiciat e caelo*.
⁷ Ms. Vien., *qui ait*.
⁸ Ms. Reg. cum editis quatuor, *tingentibus*.
⁹ Ms. Vien., *pueri mei quos*.
¹⁰ Ms. codex Vaticanus, *Loquamur*.
¹¹ Ms. Vien., *cum*.
¹² Reg. cum edd. Grav. et Schot., *consertim manemus*.
¹³ Ed. Grin., *affectione liberam properavit*.
¹⁴ Ms. Reg. cum editis tribus, *fide*. Ms. Vien., *fides*.
¹⁵ Ms. Reg., *quod est*.
¹⁶ Ms. Vien., *apud te est fons vite*.

IN EPIST. XXI.

- ¹ Ita mss. codices Reg. et Vien. cum editis quatuor. Ed. Rosv., *et levem et cursu ita ut cervis*.
² Ms. Vien. et ed. Grin., *Asahel*.
³ Ms. Vien., *illum fratrum*.
⁴ Sacchin., *pusilli nostri*.
⁵ Edd. tres, *quam*.
⁶ Ms. Reg. cum edd. Grav. et Schot., *que*.
⁷ Ms. codex. Reg. cum editis tribus, *prioris, etc*.
⁸ Bignæus, *faciem*. Ms. Vat. et Rosv. ed., *aciem*.
⁹ Sic omnes mss. codices cum ed. Rosv. Editi quatuor, *accubator*.
¹⁰ Ms. Reg. cum ed. Grin., *sensum... altiore*.
¹¹ Ms. Reg., *Asael*.
¹² Ms. Vien., *benedixit nobis*.
¹³ Ms. Regius codex cum editis quatuor, *tingeret*.

IN EPIST. XXII.

- ¹ Addidimus *ne* ex ms. Regio codice et editis tribus.
² Ms. Reg., *inspiratum*.
³ Ms. Reg., *pallidi*. Ed. Grin., *compalliduli*.
⁴ Ms. Vien., *illis faciat*.
⁵ Ex omnibus mss. et editis codicibus addidimus *verbum est*, quod deerat in editione Rosv.
⁶ Melius quam *noster* in ms. Reg.
⁷ Ita ms. Vien. Alias, *Vergilio*.

IN EPIST. XXIII.

- ¹ Abest *verbum es* a ms. codice Viennensi.
² Ed. Rosv., *nobis ager est*.
³ Sic emendatum in textu ex mss. codicibus Reg. et Vien. Ante erat in editis, *petrosus*.
⁴ Abest Sic a ms. Viennensi codice.
⁵ Ed. Grin., *et omnigenum*.
⁶ Deest vox *ipso* in ms. Vatic.
⁷ Ms. Vatic., *aut infirmus*.
⁸ Mss. Reg. et Vien., *vindicavi*.
⁹ Ms. Reg. et edl. Bad. et Grin., *quod*.
¹⁰ Mss. codices, *acquisisset*.
¹¹ Particula *de* abest a ms. Vaticano codice.
¹² Ms. codex Regius cum tribus editis, *inritus*. Ed. Grav. in marg., *Iuritus* pro *irritus* veteres dixerunt.
¹³ Ed. Schot. in marg., *censibus*.
¹⁴ Ms. Vien., *cellæ*.
¹⁵ Ms. Vien., *nostræ*.
¹⁶ Ed. Schot. in marg., *germina*.
¹⁷ Sic mss. Reg. et Vien. cum edd. Bad. et Grin. Alias, *intra*.
¹⁸ Ms. Reg. codex cum editis quatuor, *aut vividi*.
¹⁹ Ms. Vatic., *Revertamur*.
²⁰ Ed. Grin., *cujus*.
²¹ Ms. Vat., *monachorum*.
²² Sacchin., fortasse *necessario*.
²³ Sacchin. in Vaticano ms. continuatur epistola

superiori, et apparet unam eandemque esse epistolam, quanquam separatim fortasse volumine scripta fuit.

²¹ Ms. Reg. et Vien., *adquiescant*; et sic ubique.

²² Hæc vox abest a ms. codice Vaticano.

²³ Ms. codex Vien., *pæna*.

²⁷ Ms. codex Regius cum editis quatuor, *utramque substantiam*.

²⁸ Ms. Reg., *qua homo*.

²⁹ Inserta particula *et* ex ms. Reg.

³⁰ Ms. codex Vien., *Hujusmodi enim homo*.

³¹ Ita repositum ex mss. Reg. et Vien. et ed. Schot. Ante erat *vindicabat*.

³² Ms. Reg. et ed. Grav., *ac sic*, non male.

³³ Ms. Vatic., *ediderunt*.

³⁴ Sacchin. forte aliquis intelligat, *in mortem*, usque ad mortem.

³⁵ Ms. Vien., *nostra*.

³⁶ Ms. Reg. cum editis quatuor, *non si tam*.

³⁷ Ms. codex Regius, *Quæ autem*. E. niti, *Quæ quidem*.

Ms. Vien., *Hæc autem*: hunc sequimur.

³⁸ Editi codices quatuor, *Dejecimus*.

³⁹ Desideratur in ms. Reg. particula *in*.

⁴⁰ SACCHIN.: Videri potest deesse *et gravitatis*, ut expleatur propositio eorum quæ sequuntur.

⁴¹ Ms. Reg., *Samuel*.

⁴² Deest autem in ms. Reg. et in edit. Schot.

⁴³ Ms. Reg., *Abessalon*.

⁴⁴ Ms. Vien. co. lex, *Qua omnium crinium comarumque discordia decemur ut in*, etc.

⁴⁵ Abest tamen a ms. codice Viennensi.

⁴⁶ In ms. Regio codice semper *Sampso*, indeclinabile nomen.

⁴⁷ Sic ms. Reg., ed. Rosv. et Latinus. Vide not. 82. Alias *judicata*, mendose.

⁴⁸ Ita mss. Reg. Vien. et edd. Bad. et Grin. Alii, *signarit*.

⁴⁹ Ms. Reg. et ed. Bad., Grav., Grin. et Schot., *zaboli*. Semper in his *zabolus* et *zabolicus*.

⁵⁰ Ms. Reg., *adfixa*.

⁵¹ Ms. codex Vatic. *et ecce nova sunt omnia*.

⁵² Ms. Reg. et ed. Grav. et Schot., *inluxit*. Et sic ubique.

⁵³ Ita ms. Reg. cum edd. quatuor. Ed. Rosv., *Dirumpamus*.

⁵⁴ Sic omnes codices præter Vat. et Rosv., in quibus, *participem etiam*.

⁵⁵ Ms. Reg. cum edd. 4, *lapides*.

⁵⁶ Ms. Vatic. codex, *ne ex alto*.

⁵⁷ Sic repositum ex ms. codice Vien. Ante erat *releat*.

⁵⁸ Ms. Reg., *Evilat*.

⁵⁹ Mss. codices Reg. et Vien. cum editis Bad. et Grav., *multra*.

⁶⁰ Ms. Reg., *adulescimus*. Edd. tres, *adulescimus*.

⁶¹ Abest nunc a ms. Vatic. et ed. Grin.

⁶² Ms. Reg. cum edd. Bad. et Grav., *inriserit*.

⁶³ Ms. Reg., *ducitur*.

⁶⁴ Ms. Reg., *contra*.

⁶⁵ Ms. Reg. cum edd. tribus, *antemnam*. Et sic ubique.

⁶⁶ Ms. codex Reg. et editi tres, *inlecebras*.

⁶⁷ Ita ms. cod. Regius cum editis quatuor. Et sic fere ubique idem codices.

⁶⁸ Ms. Reg., *adferebat*. Vien. *afferebant*.

⁶⁹ Mss. Reg. et Vien., *adtributione*. Vatic., *retributione*.

⁷⁰ Ita ed. Grin. et S. Ambrosius in Lucam lib. vi, vii, unde pleraque hæc desumpsit Paulinus. E. J. 3, *dispositio seculi*, mendose. Male reposuit Duceus ex ms. codice Puteano, nunc Regio, *dispositi a seculo*; legitur enim *a seculi*, ex qua voce finalis littera s facile exciderit librarii incuria ob sequentis litteræ concursus. Itaque cum apud Paulum Ephes. iii, 9, apud Ambrosium loco citato, et in edit. Grin. habeatur *a seculis*, faventibus quatuor codd. sic restituimus. Vide not. 89.

⁷¹ Ms. codex Reg., *temporum ævi*. Ms. Vien., *tempore ævi*.

⁷² Ms. Reg. cum edd. 3, *inrigaverat*.

⁷³ Ed. Schot., *germinum*.

⁷⁴ Deest *ejus* in ms. Reg.

⁷⁵ Ms. Reg. et edd. Bad., Grav. et Schot., *intuminavit*; et infra *inluminatio*, *inluminator*.

⁷⁶ Ms. Vat., *qui*, Ms. Vien., *quod*.

⁷⁷ Ms. Reg., *qui ipsum*.

⁷⁸ Sic omnes codices, præter Rosv., in quo *Deo*.

⁷⁹ Ms. Reg., *Mittimus*.

⁸⁰ Ita ms. Vien. codex et Ambrosius lib. vi in Lucam, c. 7. Alias, *honorem*.

⁸¹ Sic. ms. Reg. et edd. Bad. et Grav. Alii, *Dirupisti*.

⁸² Mss. duo et edd. tres, *inroret*.

⁸³ Ms. Vien., *transitus*.

⁸⁴ Ms. Reg. et ed. Schot., *vindicat*.

⁸⁵ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *incesti*. At vide infra *ocula casta*.

⁸⁶ Ms. Vien., *osculum*.

⁸⁷ Ms. Reg., *delectatio*.

⁸⁸ Ms. Vien., *perunguentes*.

⁸⁹ Ms. Reg., *scisset*.

⁹⁰ Mss. Reg. et Vien., *adsumere*. Ed. Schot., *ut in... assumeret...*

⁹¹ Ms. Reg. et ed. Schot., *et addidit*.

⁹² Mss. duo, *adquisitam*.

⁹³ Particula *in* abest a ms. codice Vien.

⁹⁴ Sic restitutum ex mss. codicibus Vat. et Vien. Alias, *idem*.

⁹⁵ Ms. Vien., *Dominum*.

⁹⁶ Mss. duo et edd. tres, *inligari*.

⁹⁷ Abest a ms. co. lex Vien.

⁹⁸ Ms. Vien., *et idem*.

⁹⁹ Hoc verbum ex ms. codice Vien. insertum.

¹⁰⁰ Ms. Vat., *consequente eos*. Ms. Reg. et editi codices 4, *sequenti eos*.

¹⁰¹ Ms. Reg., *lenius*.

¹⁰² Mss. Reg., Vien. et edd. Bad., Grav. et Schot., *adsensor*.

¹⁰³ Ed. Schot., *quia peccare numquam desinit*.

¹⁰⁴ Ms. Vien., *et est*.

¹⁰⁵ Additum *quid* ex ms. codice Viennensi.

¹⁰⁶ Ms. Vien., *opes*.

¹⁰⁷ Ed. Grin., *animi*.

IN EPIST. XXIV.

¹ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grin., *fecimus*.

² Ed. Grin., *præ nimio*.

³ Ms. Vat., *possumus*.

⁴ Ms. Vien., *convenit*.

⁵ Ed. Schot., *audes*.

⁶ Sic repositum ex ms. codice Vien. Vide seqq. Alii, *quoniam omnem*.

⁷ Addita particula *et* ex ms. Vien. codice.

⁸ Ita mss. codices Reg. et Vien. cum editis quatuor. Alias, *operator Deus*.

⁹ Ms. Reg., *Dominus*.

¹⁰ Ms. Vien., *perfecte rixerunt*.

¹¹ Sic ms. Vien. codex, ms. Reg. cum editis quatuor, *sed eorum*. Deest *sed* in editione Rosv.

¹² Ms. Reg. et edd. quatuor, *Dominicum verbum*.

¹³ Ms. Vien., *reservandis*.

¹⁴ Ms. Reg. cum editis quatuor, *sed de peregrinis*.

¹⁵ Ms. Reg., *qua*.

¹⁶ Ms. Vien., *terminasset, nec te falsi arguerem*.

¹⁷ Ms. Vien., *non tuleramus*.

¹⁸ Ms. Reg., *animæ nostræ visceribus*; nec male: in epistola enim 25 ad Severum, n. 38, *tunc anima nostra totis... visceribus accensa*.

¹⁹ Ms. Vien., *accersit*.

²⁰ Ms. Vat. et ed. Schot., *quo*.

²¹ Ita mss. codices. At editi, *nostra Deus*.

²² Ms. Vien., *ut vis, meta...*

²³ Ms. Vien., *tunc vincit*.

²⁴ Ms. codex Vaticanus, *transnatarit*.

²⁵ Ms. Reg., *sacramentum*.

²⁶ Deest *nostri* in ms. Vien.

²⁷ Ms. Vien., *in illo*.

²⁸ Ms. Vien., *deinde.*

²⁹ Ms. Reg. et editi codices quatuor, *quam Apostolus docet, quam etiam, etc.*

³⁰ Ms. Reg. et editi codices Bad. et Grav., *quod nobis impendiore.* Ed. Grin., *quod nobis impensiore.* Ed. Schot., *quæ nobis impensiore.*

³¹ Ms. Vatic., *quod peccato, id est corpus, inquit Sacchinus. Et mox idem ms. codex, quod peccatum non fecit.*

³² Ms. Vien., *in lege peccati.*

³³ Ms. Vat., *item dicit.*

³⁴ Ms. Vien., *incendat.*

³⁵ Ms. Vien., *dignamque... frugem.*

³⁶ Ms. Vat., *quia gratia.*

³⁷ Ms. Reg., *ego sum Deus.*

³⁸ Ita ms. Vien. Alii codices, *ut vicissim.*

³⁹ Additum aut ex ms. codice Vien.

⁴⁰ Ms. Vat., *servientes.*

⁴¹ Ita ms. Vien. Alias, *propriæ armis opis.*

⁴² Ms. Reg. et 3 edd., *calciabit.*

⁴³ Vox *quæ* abest a ms. codice Vaticano.

⁴⁴ Addita particula *ut* ex ms. codice Vien.

⁴⁵ Ms. codex Regius cum editis quatuor, *currendo.*

⁴⁶ Ms. Reg., *amicitior... inimicior.*

⁴⁷ Ms. Vien., *dehahat in lege peccati.*

⁴⁸ Mss. codices Reg., Vatic. et editi Grin. et Schot., *zabulus.* Sacchinus: Desunt quædam in hanc, opinor, sententiam: *In promptu est ergo dignoscere unde victoria sit, ubi Christus cum spiritu, zabulus cum carne contendunt.*

⁴⁹ Ita ms. Reg. et edd. Bad. et Grin. Alii codd., *ut contra.* Vide præcedentia.

⁵⁰ Ms. Vien. et ed. Schot., *reviviscere.*

⁵¹ Ms. Vat., *Excitabar.*

⁵² Ms. Vien., *Quoniam tu.*

⁵³ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *et terribilia.*

⁵⁴ Sic omnes codices præter Ro.v., in quo *enarrant.* Vide seqq.

⁵⁵ Ms. Vien., *signis.*

⁵⁶ Ms. Vien., *quia.*

⁵⁷ Ms. Vien., *videmur.*

⁵⁸ Abest etiam a ms. codice Regio et editis quatuor.

⁵⁹ Ms. Reg., *at iste.*

⁶⁰ Ita ms. Reg. et edd. 4. Alias, *sed etiam.*

⁶¹ Addita particula *et* ex ms. Vien.

⁶² Ms. Vien., *Christum virum.*

⁶³ Sic ms. codex Vien. Alii, *actio sit sed in.*

⁶⁴ Addidimus particulam *et* ex mss. Reg. et Vien.

⁶⁵ Totus locus in ms. codice Vaticano sic habet: *quod fides nostra, si confirmati sumus spiritu principali, to idem nostri corporis elementa verbo Dei subiget: et sicut ille non multitudine, nec virtute, etc.*

⁶⁶ Ms. codex Regius, *propinquo in regibus victor.* Ms. Vien., *pro quinque regibus victor.* Ed. quatuor, *pro propinquo in regibus victor.* Vide not. 117.

IN EPIST. XXV.

¹ Ita ms. codex Vict. et edit. Mogunt. an. 1470. Alii, *etenim te.*

² Abest enim a ms. Vict. et edit. Mogunt. Ms. Vatic., *Aut cui... impendamus.*

³ Sic ms. Vict. et editi tres. Alias, *illi.*

⁴ *Eam* addidimus ex ms. codice Vict.

⁵ Ms. Vatic., *in finem servare debemus.*

⁶ Ms. Vatic., *mundi.*

⁷ Ed. Mog., *protestatur.*

⁸ Ita ms. Vict. et ed. Mog. Alias, *atque.*

⁹ Edd. Rom. Erasm. et Ponc., *posse discerni.*

¹⁰ Ed. Rosv., *ætatis tuæ fiducia.* Expunximus vocem *tuæ*, quæ abest a mss. tribus et ed. Mog.

¹¹ Sic edd. Rom. Er. et Ponc. Alii, *ne differas.*

¹² Ms. Vict. et ed. Mog., *capias.*

¹³ Ms. Vatic., *quod vim patitur.*

¹⁴ Ms. Vict. et ed. Mog., *asserit.*

¹⁵ Iidem codices, *dicit.*

¹⁶ Hæc vox abest a ms. Vict. et ed. Mog.

¹⁷ In ms. Vatic., *vel qui bonis orbantur, vel qui tales habent, ut non habentes invidere cogantur.*

¹⁸ Ms. Vict. et ed. Mogunt., *de comitiva incipit militare.*

IN EPIST. XXVI.

¹ Edd. Rom., Erasm. et Ponc., *arolans.*

² Edd. 2, *spiritalia; et infra, spiritualibus.*

³ Ms. codex Victorinus et editi Rom. et Ponc., *Sareptenæ.*

⁴ Sic ms. Vict. et edd. Rom., Er., Ponc. et sic ubique Paulinus. Alii codices, *dilecti in Domino.*

IN EPIST. XXVII.

¹ Ms. Reg. et ed. 4, *quia.*

² Ms. codex Regius cum editis quatuor, *inopinatos.*

³ Ms. Reg. et edd. tres, *adlaptops.*

⁴ Ms. Reg., *acquisitionis.*

⁵ Ms. Reg., *novella.*

IN EPIST. XXVIII.

¹ Ms. Vien. codex, *nutriet epulis.*

² Ms. Reg. cum edd. quatuor, *præparabit.*

³ Ms. Reg., *cujus famis.*

⁴ Ms. Reg., *adtractu, male; in epist. enim 29, n. 5, blanditur attackibus.*

⁵ Ms. Vien., *excusationem nostram debeo.*

⁶ Ms. Vien. codex, *apposui diebus. Et mox, occurreris diebus.*

⁷ Ex ms. codice Viennensi et Latin. ad lidimus particulam *in*, quæ ab aliis codicibus aberat.

⁸ Ms. Reg. cum edd. Bad. et Grav., *documenta.*

⁹ Ms. Vien., *tuo pectori.*

¹⁰ Mss. codices Reg. et Vien., *dignior.*

¹¹ Ed. Schot., *Habe.*

IN EPIST. XXIX.

¹ Ed. Grin., *necessaria.*

² Ms. Reg., *arto; et infra, arta.*

³ Ms. Reg. cum editis tribus, *qua contra.*

⁴ Ms. codex Regius cum editis quatuor; *descripsan.*

⁵ Ms. Reg. cum editis tribus, *et habet.*

⁶ Abest *bonum* a ms. codice Regio.

⁷ Ed. Grin., *tantum.*

⁸ Ms. Reg., *utilitate, non male.* Vide n. 3.

⁹ Ms. Vien., *et hoc.*

¹⁰ Ms. Reg. cum 3 edd., *et paulisper.*

¹¹ Ms. Reg. cum editis quatuor, *addidit.*

¹² Mss. codices Belg. et Reg., *sanctis.* Vide not. 100.

¹³ Ed. Grin., *virtutis.*

¹⁴ Ms. Reg. et edd. Bad., Grav., *inrito.*

¹⁵ Ita mss. Reg., Vien. et edd. Grin. et Schoth. Ante erat, *ad memoriam sibi potius.* Expunximus juxta codices quatuor vocem *sibi*, quia jam præcessit.

¹⁶ Ed. Grin., *in itinere perverso rectum iter reperit.*

¹⁷ Ms. codex Vaticanus, *jam inciperet.*

¹⁸ Ms. Vien., *Domino.*

¹⁹ Ms. codex Reg. cum editis Bad., Grav. et Schot., *concupiendo.*

²⁰ Ita mss. codices Reg. et Vier. cum editis quatuor. Alias erat in edit. Rosv., *et filium ut.*

²¹ Ed. Grin., *jubemur.*

²² Ms. Reg. cum 3 edd., *Sufficit.*

²³ Ms. Reg. cum edd. 4, *adversum.*

²⁴ Ms. Vien., *sed illi.*

²⁵ Ms. Reg. cum edd. 4, *operam.*

²⁶ Ed. Schot., *stantibus.* Compositum pro simplici passim apud Paulinum, ut simplex pro composito.

²⁷ Ms. Reg. et edd. tres, *habeat.*

²⁸ Ed. Schot., *transibo.*

²⁹ Ms. Vien., *quod.*

³⁰ Edd. Grav., Grin. et Schot., *Neapolin.*

³¹ Ms. Reg. cum edd. Bad., Grav., Grin., *quidem in eo.*

³² Ms. Reg. et edd. quatuor, *supra.*

³³ Ms. codex Regius cum editis Bad., Grav., Grin., *vertere.*

²⁴ Ms. codex Vien., *nesciret : et ut.*

²⁵ Sic omnes codices præter Rosv., in quo *diligite*, quod videtur typographi mendum.

IN EPIST. XXX.

¹ Ms. Reg., *artior.*

² Ms. Reg. et editi tres, *Ipsa.*

³ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *adversum.*

⁴ Ms. codex Regius cum editis quatuor, *suppetet.*

⁵ Ms. Regius codex, *ignorantia excusatio.*

⁶ Ms. Reg., *quia id.* Utraque lectio bona.

⁷ Ita mss. codices. Editi, *quod bona.*

⁸ Ed. Schot., *certe esse*, non male.

⁹ Edd. Grav. et Grin., *illuminare.*

¹⁰ Ms. Vat., *Atque.*

¹¹ Ms. Reg. et Bad., *transduxit.*

¹² Ms. Vatic., *refloreat.*

¹³ Particula *in* addit ex ms. codice Viennensi. Vide n. 4.

¹⁴ Ms. Vien., *Deo.*

IN EPIST. XXXI.

¹ Ms. codex Regius et tres editi, *reversatae* : legendum forte *reservatae*, quod videtur postulare sensus. Narrat enim (inquit Sacchinus) historiam quomodo post tempora passionis reservata sit crux, et demum inventa.

² Ms. Vien., *quia difficulter.*

³ Ms. Reg., *omittenda.*

⁴ Ms. Reg., *obdita.*

⁵ Ms. codex Vien., *Facili*, non male.

⁶ Ms. Vien., *potuisset.* Ms. Reg., *possit.*

⁷ Sic mss. codices. Editi, *Deo.*

⁸ Ita mss. codd. Edd. vero, *requisiisset.*

⁹ Ms. Vien., *testificatio.* Ms. codex Regius cum editis quatuor, *testificatioe.*

¹⁰ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *revelata est.*

¹¹ Ms. Reg. et ed. Grin., *repositam.*

¹² Ms. Vien., *Domini.*

¹³ Particula *in*, quæ ab editis aberat, inserta ex mss. codicibus Reg. et Vien.

¹⁴ Abest qui a ms. codice Regio et editis quatuor.

IN EPIST. XXXII.

¹ Ms. Vien. codex huic epistolæ hunc adscribit titulum : *Severo fratri unanimo Paulinus in Domino Deo Jesu Christo* ; edit. Rosv., *Severo fratri unanimo Paulinus* : quem, cum a ms. codice Regio abesset, ideo expunxit quia hæc epistola cum 31 missa fuit in eodem fasciculo. Vide dissert. 1.

² Sic reposuimus ex mss. codicibus Reg. et Vien. et editis codicibus quatuor. Ed. Rosv., *tu es is.*

³ Ed. Schot., *sic habe.*

⁴ Ms. Vien. codex, *Sequentes basilicarum sunt.*

⁵ Ms. Reg. cum editis codicibus quinque, *sanctum mole* ; non male, ut puto, *sanctum* si referatur ad *opus.*

⁶ Latinius, *niveo.*

⁷ Ms. Vatic., *Tunc senior.*

⁸ Ms. codex Regius et ed. Poelm., *pio... Christi.*

⁹ Ms. Vatic., *Divinæ*, id est *animæ.* SACCHINUS. Magis tamen placent jam vulgatæ lectiones, quia significatur sacrosancta eucharistia ; ut infra etiam in epigr., *Divinum veneranda*, etc. ; et sequenti : *Pignora sanctorum*, et alibi.

¹⁰ Ms. Reg., *eligas.*

¹¹ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *æquiperas.* Et sic ubique.

¹² Sacchinus, *an participes?* ut jungatur etiam cum *sumus.*

¹³ Ms. Vien., *ascivit.*

¹⁴ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *qui.*

¹⁵ Ms. codex Vatic., *sacrum.*

¹⁶ Sacchinus, fortasse *nobis.*

¹⁷ Ms. Reg., *socium.*

¹⁸ Barthius, *Pulvere functorum*, legendum censet.

¹⁹ Ms. Reg. et edd. Bad., Grav., Grin., et cum. Edd. Schot., *sed cum.*

²⁰ Ms. Vien., *quod.*

²¹ Alias, *fabricaverunt.*

²² Ita mss. codices Reg. et Vatic. cum edit. Rosv. ; recte quidem ms. Vien. cum editis quatuor, *in tot epistolis.*

²³ Sic ed. Rosv. Tres mss. codices cum editis quatuor, *consignata.* (SACCHINUS : Et intelligi possit, *quasi signo eodem epistolæ conjuncta.* Malim tamen omnino *contignata*, quod Natal. 10 describit, cum ait : *Æmola consertis jungunt fastigia tignis.*

Et paulo post :

Per contextarum coeuntia tigna domorum.

²⁴ Ms. Vatic. et edit. Poelm., *ipsa petra.* SACCHINUS : Porro ex sententia videbantur intervallo aliquo disjungendi versus ; nam et in apside aliis atque aliis locis verisimile est inscripto fuisse.

²⁵ Ms. Reg. et edd. quatuor, *parietes.*

²⁶ Ms. Vien., *Hierusalem.*

²⁷ Ms. Reg. et editi quatuor, *alteræ.*

²⁸ Sola Rosv. editio, *ostiolum.*

²⁹ Ms. codex Vien., *ad interiorem sui frontem.*

³⁰ Cangius legendum censet *parat.*

³¹ Ms. Reg., *alia post.*

³² Ms. Vien., *munimenti.*

³³ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *quod.*

³⁴ Latinius legendum putat *diatreta.*

³⁵ Ms. Reg. et edd. tres, *utrumque.*

³⁶ Ms. Vien. favente ms. codice Regio, *animas.*

³⁷ Sic cum Sacchino emendavimus. Ante erat *potius.*

³⁸ Ita mss. codices. Edit., *dissidium.*

³⁹ Ms. Reg., *in alio.*

⁴⁰ Ms. Vat., *vultus.*

⁴¹ Ms. Reg., *circa ab idam.* Utraque lectio bona.

⁴² Ms. Reg., *absida.*

⁴³ Sic omnes tum mss. tum editi codices. Ed. Poelm. in marg., *meditandi in lege* ; et ita in quibusdam bibliothecarum inscriptionibus legitur.

⁴⁴ Ms. Reg., *paramus.*

⁴⁵ Ms. Reg., *absida.*

⁴⁶ Ms. Reg., *si forte et jam.* Ms. Vien., *si forte eam.*

⁴⁷ Ms. Reg., *recte.*

⁴⁸ Abest titulus ille a ms. codice Regio et editis quatuor.

⁴⁹ Ms. Vatic., *Hæc simul.*

⁵⁰ Ms. Vien., *visibile.*

⁵¹ Ita emendatum ex ms. codice Vien. et sic legendum censet Latinius. Ante erat *laborem.*

⁵² Ed. Schot., *moliebar* ; et infra, *molior.*

⁵³ Ita omnes codices. SACCHINUS : Sensus potest esse, ex eo quod fidem adepti sumus. An legendum, *ex affectu?* nam et venuste respondebunt invicem *affectu fidei... fidei profectum.*

⁵⁴ SACCHINUS : id est *merito*, usitata præsertim historicis locutione ; quoniam mihi probabilius videatur *merito* scriptum a Paulino.

⁵⁵ Mss. codices Reg. et Vien., *si conduc:os nos*, mendose.

⁵⁶ Mss. Reg. et Vien., *patrifamilias*, male.

⁵⁷ SACCHINUS : *gratum*, quod commodum alicui est. Inde sæpe veteres ponebant *jucundum*, et *gratum*, ut illud ad delectationem, hoc ad usum referrent. Et S. Ambrosius in laudatione Satyri : *Publicum officium in secundis rebus jucundius est, in adversis gratius.* Hæc faciunt ut hoc loco lectionem veterem quæ et in ms. Vatic. est nequaquam putem mutandam in *gratium* aut *gratis*, quod prima specie sensus postulare videbatur.

⁵⁸ Ed. Schot., *fenerari.*

⁵⁹ Ms. Vien. et edd. quatuor, *adfers.*

⁶⁰ Ms. Reg., *magis vult.*

⁶¹ Ms. Vien., *corripias*, male. Vide præcedentia.

⁶² Ms. Reg., *attingis.*

⁶³ Ms. Vien., *Operando in præceptis.*

⁶⁴ Expunxit particulam et quæ aberat a mss. codicibus.

⁶⁵ SACCHINUS : Sensus videtur postulare, et *nunc egeno.*

- ⁶⁶ Mss. Reg. et edd. tres, *illic carnalia*.
⁶⁷ Ms. Vien., *rem futurorum*.
⁶⁸ Sic mss. codices Reg., Vien. et edd. quatuor.
Bene. Vide infra.
⁶⁹ Ms. codex Vaticanus, *frustrata*.
⁷⁰ Edd. 4, *Spiritus*, male.
⁷¹ Ms. Reg., *ut umbret*.
⁷² Addidimus et ex mss. Reg. et Vien.
⁷³ Deest ab in ms. Reg.
⁷⁴ Ms. codex Vien., *monetam imaginis suæ dignam*.

⁷⁵ Ms. codex Regius cum editis quatuor, *male cura, aut bene amore*. Ms. Vatic., *malæ cura, aut boni amore*.

⁷⁶ SACCHINUS : Fortasse legendum *anima tunditur, mens conciditur*, nam de securi et malleo agitur. Verumtamen et amori compedes conveniunt : nec usitatum est allegoriæ verbum interniscere, præsertim si quasi proprium sit.

- ⁷⁷ Ms. Vien., *sapientia et virtus Dei*.
⁷⁸ Ms. Reg., *sanitatis nostro genere*.
⁷⁹ Ed. Schot., *interiore homine, sanati*.
⁸⁰ Ms. Reg. cum edd. Bad. et Grav., *tulinus*, male.
Vide præcedentia.

⁸¹ Expunximus *Amen* in fine hujusce epistolæ : quæ vox a mss. codicibus abest, et in editis inserta videbatur ex Scriptura.

IN EPIST. XXXIII.

¹ Hic titulus abest a ms. codice Regio. et editis Bad. et Grav. Ed. Grin., *Alethio episcopo (fratri Florentii, Paulinus)*.

- ² Ms. Reg., *eloquium*.
³ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *qui nobis*.
⁴ Ed. Grin., *aut tale*, favente ms. codice Regio.

IN EPIST. XXXIV.

¹ Edit. Grin., *Homelia*, etc. Ms. codex Vien. et Florus Lugd. in epistolas Pauli, lib. II Caten., cum Chiff. edit., *Sermo sancti Paulini episcopi de Gazophylacio*. Editi tres codices, *Epistola*, etc. Ed. Rosv., *Epistola XXXIV, sive declamatio de Gazophylacio*.

² Ita mss. codices Reg. Vien. et ed. Chiff. Alii, *rincula*.

- ³ Sic iidem codices. Alii, *quod quam maxime*.
⁴ Iidem codices, *Dominum fenerat*. Ceteri, *Deum fenerat*.

⁵ Ms. codex Regius et edd. Bad. Grav., *trapezetæ*.
⁶ Ed. Grin., *ferens*.
⁷ Ed. quatuor addunt *Deo*.
⁸ In terra tuam, id est si cognoscas pecuniam in terra esse tuam temporaliter, ad tempus tantum, poteris in cælo facere perpetuum.

⁹ Edd. Bad. et Grav., *Domicorum talentorum*.
¹⁰ Ita emendavimus ex ms. codice Vien. et edit. Chiff. Ante erat *superantes*.

¹¹ Sic reposuimus ex iisdem codicibus duobus. Ante erat *quo digne*.

¹² Ed. Grin., *Propterea... obstringo*.
¹³ Ms. Viennensis codex, *te expertus fidelem, de suis cælestibus thesauris te divitem faciat*. Ms. Reg. et edit. Chiff., *te expertum fidelem de suis cælestibus thesauris divitem faciat*, mendose.

- ¹⁴ Ms. Reg., *quid*. Ed. Bad. et Grav., *quod*.
¹⁵ Ms. Vien. et edit. Chiff., *videatur*.
¹⁶ Ita mss. Reg. et Vien. cum edit. Chiff. Ceteri, *in die mala ab ira*.

¹⁷ Edd. Bad. et Grav., *sustinet omittere*.
¹⁸ Sic ms. Vien. cum edd. Grin. et Chiff. Alias, *osculantur*.

¹⁹ Ms. Reg., *impressius*.

IN EPIST. XXXV.

¹ Ms. Reg. et edd. quatuor, *nunc et*.
² Edd. Grin. et Rosv. addunt *Vale* : quam vocem, cum a mss. codicibus nostris et editis tribus abesset, expunximus.

IN EPIST. XXXVI.

¹ Ms. Reg. et Bad., *adpetitur*. Edd. Grav. et Grin., *appetitio*.

¹ Ita mss. Reg. et Vien. cum ed. Schot. Et sic omnes codices ad epist. 22, n. 2. Ante erat *parcimoniam*.

² In ms. Reg. et editis, *adsumtum*. In ms. Vatic., *absumptum*.

³ Sic mss. Reg. Vien. et ed. Grin. Ante erat *et simus*.

⁴ Ms. Reg. et editi quatuor, *ponit*.
⁵ Ms. Reg. cum edd. Bad. et Grav., *vacuam*, male.

⁶ Edd. Grin. et Schot., *consentit*.
⁷ Ed. Schot., *sic adhærent*.

⁸ Latinius, *forte qui fecit*.

IN EPIST. XXXVII.

¹ Ms. Reg., *epistulam*; et infra, *epistulas*.
² Mss. Reg. et Vien., *adferens*.

³ Ita emendatum ex mss. Reg. et Vien. Ante erat *supra mel*.

⁴ Alias, *numquid*.
⁵ Edit. Schot., *abfuissems*.

⁶ Ms. Reg., *Dominum*.
⁷ Ms. codex Vaticanus, *ne convertamur*.

⁸ Ms. Reg. et edd. tres, *infirmi*, male.
⁹ Ms. Reg., *distinguis*.

¹⁰ Sic mss. codices. Editi, *personarum trium*.
¹¹ Ms. Reg. et ed. Schot., *factus est*.

¹² Ita mss. Reg. et Vien. Edd., *alioqui*.
¹³ Ms. Vien., *ore dicatur*.

IN EPIST. XXXVIII.

¹ Ms. Vien., *Deo dicis*.
² Ms. Vien., *reprobata a Deo*.

³ Ms. Vien., *merens*.
⁴ Addidimus particulam et ex mss. Reg. et Vatic.

⁵ Ita ms. Vien. cum edd. Grin. et Schot. Sic quoque omnes mss. et editi codices ad epist. 19 ad Delphinum, n. 3. Alias, *venerantissime*.

⁶ Ms. Vien., *cæperunt*.
⁷ Mss. Reg. et Vien., *tantum*.

⁸ Ms. Vien., *ægritudines*.
⁹ Addita particula et ex ms. Vien.

¹⁰ Sic mss. Reg. et Vien. In editis aberant *particulæ et... est*.

¹¹ Ms. codex Vatic., *quod de divinæ. SACCHIN. : malim quo, etc., consilio*.

¹² Ms. Vien., *evomant*.
¹³ Ed. Grin., *furi*.

¹⁴ Ed. Grin., *expulsi*.
¹⁵ Ms. codex Vien., *cilicio*.

¹⁶ Ms. Reg. et edd. tres, *confundantur*.
¹⁷ Ms. Vien. codex, *confessionii*.

¹⁸ Ms. Reg. et edit. tres, *per quem*.
¹⁹ Ms. Reg. et edd. quatuor, *velint*.

²⁰ Ed. Grin., *statuerant*.
²¹ Ms. Vien., *veritate*.

²² Abest de a ms. Vaticano codice, non male.
²³ An *induratis*? Ms. Vatic. et ed. Grin., *durantibus*.

²⁴ Tres edd., *iniquæ*.
²⁵ Recte. ms. Vien., *et sic illi miserrimi*. Ms. Vatic., ed. Grin. et Bign., *et similiter miserrimi*. Editi tres codd., *et si illi miserrimi*.

²⁶ Sic ms. codex Regius et tres editi. Vide epist. 9, n. 4. Ante erat *Nembroth*.

²⁷ Ita mss. Reg., Vien. et edd. 4. Deest et in edit. Rosv.

²⁸ Hæc desunt in ms. Viennensi codice.
²⁹ Optime. Ms. Reg. et Vien., *auctor et doctor*.

³⁰ Ms. Reg. et tres edd., *quotiens*.
³¹ Ms. codex Vatic., *projectum... et intellectum*. Ms. Regius, *... intellectum*.

³² Ms. Reg. *diabulo*, fere semper.

IN EPIST. XXXIX.

¹ Ita mss. codices Reg., Vien. et editi quatuor. Ed. Rosv., *trigesimum*.

² Ms. Vie., *exemplis et de ficu*.
³ Ms. Vien. et ed. Schot., *zizania*. Bona utraque lectio.

- ³ Ed. Schot., *ne ipse quidem.*
- ⁴ Ed. Schot. addit *hortum.*
- ⁵ Ed. Schot., *incurramus in contrarium.*

IN EPIST. XL.

- ¹ Ed. Chiff., *in caelis.*
- ² Ita ms. Clun. et ed. Chiff. Alias, *et nunc.*
- ³ Sic iidem duo codices. In aliis deest *nos.*
- ⁴ Mss. codices Nol. et Vatic., *fides non ficta.*
- ⁵ Ita cum mss. ed. Chiff. Alias, *ista epistola.*
- ⁶ Expunximus vocem *te*, quae aberat a mss. codicibus Cluniac., Vien. et ed. Chiff.
- ⁷ Sic ms. Cluniac. et ed. Chiff. Ceteri codices, *nezi.*
- ⁸ Expunximus verbum *est*, quod aberat a mss. codicibus Clun., Vien. et ed. Chiff.
- ⁹ Ita tres iidem codices. Alii, *dixit.*
- ¹⁰ Sic ex ms. codice Clun. et edit. Chiff. cum Sacchino emendatum. Alii codices, *ad exercitandam.*
- ¹¹ Abest *tantum* a ms. Clun. et ed. Chiff.
- ¹² Ita mss. codices Clun., Vien. et Chiff. Alias, *Domino.*

¹³ Tres iidem codices, *hoc est ut tam*, male. Vide praecedentia.

¹⁴ Sic omnes omnino codices. (Chiff. Tamen legendum opinor *inanimati* vel *unitati*: nihil tamen mutavi contra tot exemplarium fidem.) Sacchin., *aut iniquitati.*

¹⁵ Ita mss. codices Clun., Vien. et Chiff. ed. Ceteri, *Domino.*

¹⁶ Tres iidem codices, *providendi.*

¹⁷ Ms. Clun. et Chiff., *nec amare.*

¹⁸ Ms. Clun., Vien. et Chiff. edit., *qui necdum pellicano.*

¹⁹ Sic tres supradicti codices. Ceteri, *ut efficiamur nycticorax.*

²⁰ Tres iidem codices, *Feretis.*

²¹ Codices tres iidem, *contentum vestri.*

²² Tres iidem codices, *corvus interpretatur.*

²³ Mss. Clun., Vien. et ed. Chiff., *ipsi scilicet diabolo.*

²⁴ Codices iidem post *escam* addunt *quoque.*

²⁵ Tres iidem codd. addunt *homo*, sed frustra. Nam et Paulinus n. 7 hujusce epistolae, *quotidianis interioris nostri periculum experimur.*

²⁶ Tres codices supradicti, *igne examinata*: quae lectio etiam admitti posset. Vide epist. 42, n. 1.

²⁷ Ms. Clun. et ed. Chiff., *provolemus.*

²⁸ Deest *superrolitantiem* in ms. Clun. et ed. Chiff.

²⁹ Mss. Clun., Vien. et ed. Chiff., *ipse est et qui.*

³⁰ Ms. Vat., *sicut insidiantes.*

³¹ Mss. Clun., Vien. et ed. Chiff., *Deum vel qui.*

³² Sic tres iidem codices. Ante erat *percurramus.*

³³ Sacchin., forte *inenarrabilibus.*

³⁴ Tres supradicti codices, *Et non in virtute.*

³⁵ Sic tres codices iidem. Alias, *Christum.*

³⁶ Tres iidem codices, *non nostra virtute, sed Christi.*

³⁷ Iidem codices tres, *videri.*

³⁸ Tres supradicti codices, *opportuno, quod est nunc.*

³⁹ Tres iidem codd. *conferbitur ei.*

⁴⁰ Iidem codices, *permanente.*

IN EPIST. XLI.

¹ Sic mss. codices Clun., Vien. et edit. Chiff. Alii, *non cognoscerem.*

² Additum verbum *est* ex ms. codice Clun. et ed. Chiff.

³ Mss. codices Clun. et Vien. cum ed. Chiff., *videntur esse animae.*

⁴ Iidem codices tres, *prudentes virgines habeat.*

⁵ Sic Paulinus epist. 40 ad eosdem, n. 7, et epist. 43, n. 3. Tres supradicti codices, *illuminatur.*

⁶ Tres iidem codices, *ne unquam*, male.

IN EPIST. XLII.

¹ Ed. Schot., *gestaverimus.*

² Mss. Reg. et Vien., *eum*, mendose.

³ Ms. Reg., *exsuperavit.*

⁴ Ms. codex Regius cum editis quatuor *reget*, minus bene.

⁵ Ita mss. codices; et sic alibi Paulinus. E. lit., *adimplet.* Vide epist. 40, n. 9, et epist. 43, n. 5.

⁶ Ms. Reg., *adsumsit.*

⁷ Ms. Vien., *minimorum.*

⁸ Ms. Reg., *qui.*

⁹ Ms. codex Vien., *qua idem est.*

¹⁰ Ms. Vien., *quoniam.*

¹¹ Ms. Reg., *quindico.*

IN EPIST. XLIII.

¹ Ms. Reg., *ei.*

² Ms. Reg. cum edd. Bad. et Grav., *disperabam.*

³ Ed. Schot., *ne digito quidem.*

⁴ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *malivolam.*

⁵ Ed. Grin., *ejusdem maledicto.*

⁶ Abest *a* a ms. codice Vien.

⁷ Sic ms. codex Reg. cum editis quatuor. Edit. Rosv., *omni me tempore, omni die fertilem*, etc.

IN EPIST. XLIV.

¹ Latin., forte *tam.*

² Ms. Reg. cum edd. quatuor, *possem*, male. Vide seqq.

³ Iidem codices quinque, *conjunx.*

⁴ Sic mss. Reg. Vien. et edit. Bad. Ante erat *dextrae.*

⁵ Addidimus *et* ex mss. codicibus Reg., Vien. et editis quatuor.

⁶ Vide not. 189. Edd. Grin. et Schot., *opere.*

⁷ Ed. Schot., *manus aperiens.*

⁸ Ms. Reg. et edd. quatuor, *fructu.*

⁹ Ed. Schot., *jam sulularis*. ms. Reg. cum edd. Bad. et Grav., *insalutaris*, male.

¹⁰ Ed. Grin., *sed quod.*

¹¹ Ms. Reg. et edd. 4, *duplicet*, male. Vide seqq.

¹² Ms. Reg. et edd. tres, *superinductis.*

¹³ Ms. Vatic., *in fundamentum.*

¹⁴ Ms. codex Reg. us, *laborat.*

¹⁵ Ms. codex Vien., *opibus*; male. Vide seqq.

¹⁶ Ms. Reg. et edd. Bad., Grav. et Schot., *documento.*

¹⁷ Ed. Schot., *indicium.*

¹⁸ Ed. Grin., *et bonae.*

¹⁹ Ms. Reg., *intersibilante impetu flammis rorabimur*, mendose.

²⁰ Ms. Reg., *ut in opere.*

²¹ Ms. Vien., *qui.*

²² Ita ms. Vien. Alias, *Sed si.*

²³ Ms. Vien., *accipimus et qui.*

²⁴ Ms. Vien., *jejunetur.*

IN EPIST. XLV.

¹ Ita edit. Bened. Alias, *scilicet*. Utraque lectio bona.

² Sic edit. Bened. Ante erat *et qua.*

³ Ita ms. codex Phimarcensis et ed. Bened. Alias, *salutare.*

⁴ Sic edit. Bened. Alias, *repetam.*

⁵ Ita edit. Bened. Ante erat *a pedibus.*

⁶ Vox *caput* deest in ms. codice Phimarcensi.

⁷ Sic edit. Bened. In edit. Rosv. deest vox *omnia.*

⁸ Ita edit. Bened. Alias, *gloriae gratiaque.*

⁹ Sic edit. Bened. Alias, *mutatione.*

¹⁰ Ita edit. Bened. Alias *inde.*

¹¹ Vox *adhuc* addita ex edit. Bened.

¹² Alii codd., *in multitudine pacis.*

¹³ Ante erat *quid aestimes*. Expunximus *quid*, quod aberat a ms. codice Phimarc. et edit. Bened.

¹⁴ Sic edit. Bened. In edit. Rosv., *etiam haec.*

IN EPIST. XLIX.

¹ Ita ms. Reg. Alias, *fratris qui.*

² Ms. Reg., *scapham.*

³ Ms. Reg. et edd. tres, *limbuli*; et infra, *limbulis.*

⁴ Ed. Grin., *sese condidit.*

⁵ Ms. Reg. et edd. tres, *incideret.*

⁶ Ed. Schot., *possent.*

⁷ Ed. Schot., *praecipit.*

⁸ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *ad timones... timonibus.*

⁹ Ed. Grin., *procumbere.*

¹⁰ Edd. tres, *odorem, male; nisi quis legat fortasse, beatum ex afflatibus divinis odorem.* Sed prima lectio melior.

¹¹ Abest a ms. Reg. et edit. tribus.

¹² Latinius, *forte nominibus.*

¹³ Ms. Reg., *ut clamarit.*

¹⁴ Latinius, *addendum et.*

¹⁵ Ed. Schot., *solum navem.*

¹⁶ Sic fere de Jona Paulinus in carmine 21 ad Cytherium de naufragio Martiniani, *Exsul soli, hospes sali.* Unde cum in ms. codice Regio et in editis Bad., Grav. Grin. inter opera S. Paulini habeatur titulus, *Paulini epistola ad Macarium*, non dubium est quin hæc epistola sit S. Paulini Nolani.

¹⁷ Ed. Schot., *fluitabat.*

¹⁸ Ms. Reg., *demum et tertio.*

¹⁹ Ms. Reg., *jam Deo.*

²⁰ Ed. Schot., *conscensa.*

²¹ Ms. Reg., *Epidaurio.*

²² Ed. Schot., *condonavit.*

²³ Ms. Reg., *versabatur.*

²⁴ Ed. Schot., *sola.*

²⁵ Ms. Reg. *navis adictæ.* SACCHIN. : *Lego, epibatæ.* Vulgata lectio, *aditæ*, nullo sensu : *abditæ* proximum erat, ut quæ carcer fuerat Apostoli mergeretur et abderetur profundo; sed videbatur ingeniosior quam verior lectio. Affine erat *perditæ*, ut ad Cytherium : *Navarchus ipse perditæ princeps ratis.* Succurrebat *obito*, id est naufragio, ut ep. ad Jovium : *Naufragium salutis obeamus.* Item *navitæ*; postremo *salvi et nudi*, quod, secundum id quod posuimus, minime displicebat.

²⁶ Ed. Schot., *Dominum.*

²⁷ Ms. Reg., *ut in justo.*

²⁸ Ms. Reg. et ed. Bad., *mastruga.*

²⁹ Ms. Reg., *atque.*

³⁰ Ms. Reg. et editi tres codd., *præoptaris.*

³¹ Ed. Grin., *credente.*

³² Ed. Grin., *aliter.*

³³ Ms. Reg. et edd. Bad. et Grav., *quæ diligas.*

³⁴ Edit. Schot., *affectu.*

IN EPIST. L.

¹ Ms. 1 Bigot., *vestris.*

² Mss. duo Big., *sunt.*

³ Mss. duo Big., *quia.*

⁴ Ex edit. Bened. additum verbum *est.*

⁵ Ms. Bigot. 1, *memoria.*

⁶ Ed. Rosv., *et qui.*

⁷ Ed. Rosv., *signabuntur.*

⁸ Mss. duo codices Bigotiani, *Sequentur.*

⁹ Ms. duo Big., *et quia.*

¹⁰ Addita particula et ex edit. Bened.

¹¹ Ed. Rosv., *sunt.*

¹² Hic locus ex editione Bened. restitutus. Ante erat, *Deinde si carissimi*, etc.

¹³ Sic edit. Bened. Ed. Rosv., *colligere.*

¹⁴ Ita edd. Bened. et Grav. At ed. Rosv., *qui sit magister.*

¹⁵ Sic edit. Bened. Alias, *ne forte.*

¹⁶ Edd. Grav. et Bened., *Habentes autem.* In his infra deest *autem.*

¹⁷ Mss. duo Big., *Colossensi.*

¹⁸ Sic edd. Grav. et Bened. Ante erat *Quid enim.*

¹⁹ Ms. duo Big., *dicatur.*

²⁰ Iidem codices mss., *agant.*

²¹ Ita cum duobus mss. Big. edit. Bened. Alias, *vacabat.*

²² Ms. Vatic. *quæ.*

²³ Mss. codices duo Big., *in resurrectionem*, ut in Vulgata : quæ tamen particula abest a Græco textu.

²⁴ Sic mss. 4 Vaticanæ et edit. Bened. Alias, *credendum est.*

²⁵ 1 Ms. Big., *penetravit.*

²⁶ Aberat *esse* in edit. Rosv.

²⁷ Mss. duo Big., *dicat.*

²⁸ Mss. duo Big., *cum esset.*

²⁹ Deest *suæ* in ms. codice Germanensi.

³⁰ Ms. duo Big., *Itidemque.*

³¹ Abest *inquit* a duobus mss. Big.

³² Mss. duo Big., *ferrum verbi pro gladio.*

³³ Ms. Germanensis codex, *hoc præstaret.*

³⁴ Bened. et Grav. edd., *sunt.*

³⁵ Mss. duo codices Bigotiani et Germanensis unus, *unanimitis.*

OPERUM SANCTI PAULINI PARS POSTERIOR. POEMATATA.

POEMA PRIMUM.

Dum adhuc degeret in seculo Paulinus, Gestidio volucres mittit.

327-328 PAULINUS domino merito suspiciendo GESTIDIO.

Injuria quidem est patrifamilias maritimis deliciis abundantanti terrenum aliquid et agreste præbere; sed ego, ut et causa mihi esset apud unanimitatem tuam aliquid colloquendi, et aliquod sermoni huic obsequium viderer adjungere, pauculas de paucissimis, quas pueruli vespere inferunt, siccudulas nisi : quarum cum erubescerem paucitatem, plura etiam ver-

* Scriptum ante annum 390.

A siculis verba subtexui, quasi vero numerum loquacitate facturus. Sed quia utraque culpabilia sunt, tu utrisque benigne ac familiariter ignoscendo (a) facies, ut nec inhumana videatur paucitas, nec odiosa garrulitas.

Sume igitur pastas dumoso in rure volucres,
Quas latitans silicis sub tegmine callidus auceps,
Dum simili mentitur aves fallitque susurro,
Agmina viscatis suspendit credula virgis.

5 Tunc referens tenuem non parvo munere præ-
dam,
Digerit aucupium tabulis, et primus opinis

(a) Ita editi cod. Schot. et Vinet. Ed. Rosv., *facis*